

El museu que serà

Té data d'obertura: primer trimestre del 1996. Té programa museogràfic definit: llest abans de Nadal. Té una directora que no vol fallar: Carme Laura Gil, durant anys mà dreta de Guitart a Ensenyament. El Museu d'Història de Catalunya comença a concretar-se, indiferent a tota polèmica.

Dragui va fallar. Aquell insípid animaló que es ficava sota l'arc de Berà o s'enfilava als vaixells almogàvers el dissabte a la tarda, a TV3, per explicar-nos la història de Catalunya va guanyar-se la mofa dels intel·lectuals i la indiferència dels nens. Abans de l'era televisiva, un disc *naïf* havia fet molt més efecte. Era el 1971 i es titulava *Història de Catalunya amb cançons*. Guillermina Motta —abans de fer-se pecadora— hi posava la veu, acompanyada del cor de les Escoles Virtèlia i d'uns precoços trincaires. Antoni Ros-Marbà hi afegia la música i Jaume Picas les lletres. De la prehistòria fins a la Renaixença, la discogràfica Edigsa ens ofería el repàs cantat d'una epopeia que, encara en ple franquisme, ja declamava el futur proper:

*Som molts, som pocs
som molt més forts que els rocs!
Construïm plegats
pobles i ciutats.*

El 1980 Jordi Pujol es convertia en el primer president de la Generalitat restaurada, democràticament elegit sota el lema "Anem per feina". La divulgació i el coneixement de la història de Catalunya —el mateix objectiu d'aquell "incunabile" d'Edigsa— passaven a ser una prioritat de govern. Ho ha estat en l'ensenyament que, gràcies a la reforma educativa, ha fet de la història de Catalunya l'objecte privilegiat del currículum de ciències socials, a secundària, i ho serà en l'àmbit museístic. Així ho estipula el programa de CiU de les darreres eleccions autonòmiques, i així ho creu *el president*. I poc abans de l'escomesa electoral posterior —les estatals del juny del 1993— Pujol va cridar una catedràtica de llatí de l'Institut de Batxillerat Joan Maragall perquè duigués a terme, per a abans de les eleccions autonòmiques següents, previstes per a la primavera del 1996, el projecte de Museu d'Història de Catalunya. I és que Carme Laura Gil havia pres una decisió sospitosa aquell mateix curs. Com que l'equip del nou conseller d'Ensenyament havia prescindit dels seus serveis, s'havia reincorporat a la seva feina: "Sóc ensenyant —aclareix. I ho raona—: Això exem-

plifica, serveix molt per als qui tenen càrrec i per als qui no en tenen..." Tretze anys després de comandar, sota la batuta de Joan Guitart, les principals *àrees sensibles* del Departament d'Ensenyament (directora general de Batxillerat, directora general de Gestió de Professorat i centres docents i directora general de Planificació Escolar), tornava al claustre com si res.

—No va ser gens dur, no. Sempre he ensenyat. I em penso que sóc una bona professional de l'ensenyament. El primer dia que vaig tornar a entrar a classe i veure els alumnes va ser tan gratificant... No t'hi pots trobar mai sol, a l'aula. A mi, m'havien vingut a buscar quan era portaveu de la junta de directors del Vallès, el 1980, i em van oferir d'afegir-me a la tasca d'organitzar el Departament d'Ensenyament, cosa que ha estat una de les satisfaccions més grans de la meua vida.

—Tenia fama de ser una negociadora molt dura.

—Més que dura, exigent i rigorosa.

—Sempre davant els merders...

—Davant els merders, no (*riu*). Procurant que no n'hi hagués. I em penso que hem arribat sempre a acords i consens.

Com fos, aquell juny del 1993 Jordi Pujol li encomanava una tasca descomunal. Tres anys per a crear un museu del no-res. —Em van dir que m'encomanaven la gestió d'un projecte, i jo crec que el meu currículum de gestora avala que pugui gestionar aquest projecte. Jo no sóc museòloga ni historiadora. En aquest sentit, hi sóc per dissenyar un projecte amb els assessoraments necessaris i fer que aquest projecte es converteixi en realitat. Aquesta és la meua missió. El president em va fer aquest encàrrec personalment: Vull que es conegui la història de Catalunya i en el programa del partit hi ha la creació d'un museu d'història de Catalunya. I m'ha encarregat que es faci. I ja està.

Hi havia dues coses que Jordi Pujol volia defugir i que Carme Laura Gil podia evitar. L'incompliment del calendari i el sexe dels àngels. El Museu Arqueològic de Tarragona, les ruïnes d'Empúries, el Museu d'Art Contemporani de

Barcelona i l'obra de la Seu (el Museu Nacional d'Art de Catalunya)... Els exemples de desori, desacord i desvari més accentuats, aconsellaven de saltar per sobre de les estructures paritàries —patronats— i discussions sectorials: allò que etnògrafs, antropòlegs, museògrafs, historiadors i altres professionals de la cultura pensessin sobre la dialèctica identitat-multiculturalitat o sobre la intensitat localista-universalista d'aquest contenidor cultural no condicionaria gens un objectiu que els malèvols ja han anomenat la piràmide de Pujol.

—De primer, no és cap piràmide —replica Carme Laura Gil—. No és gens faraònic, l'austeritat forma part del projecte. El president no és cap faraó, i aquest és el museu de la història de Catalunya, no cal buscar cinc peus al gat. No sé per què la gent parla així, quan en uns altres països ningú no ho troba estrany. Si algú posa en dubte que Catalunya com a nació tingui història, s'entén que posi en dubte aquest museu, però la realitat et demostra que hi ha una història de Catalunya.

I sobre aquesta història, els àngels xiuxieugen quin sexe tindrà tot plegat. Massa nacionalista, suposava Xavier Bru de Sala —l'únic que fins ara s'ha deixat caure en una polèmica que juga contra el rellotge d'un museu que ja es va fent—. No és el museu de la diàspora de Jerusalem, aquest immens calaix de sastre que mareja els experts. Nosaltres, diria Carme Laura Gil, tenim un territori específic “que no són els llibres sagrats ni l'èxode”. I una explicació.

—Catalunya és una nació que no té estat, però que té una història molt llarga. Un poble que, en un moment determinat, va fer l'opció, de pertànyer a l'imperi carolingi; que per atzar, voluntat o afinitat, ha estat europeu des de sempre. I ha estat un país que ha assimilat cultura jueva, islàmica; que ha fet de pont entre la cultura islàmica i la cultura europea; és a dir, que és un conjunt de diverses influències que l'han trasmudat en la voluntat de ser un país.

Primeres claus, doncs, per a entendre la projecció d'aquest museu. Discurs ideològic, no. Didàctica, és la paraula.

—El museu no té discurs ideològic, té discurs didàctic. El Museu conserva, explica, difon i fa intel·ligible a tothom, inclòs als forans, la història del país. Qui vingui a Catalunya no veurà només pel carrer que existeix un país, sinó que podrà aprendre, o dialogar, o prendre una posició crítica, respecte a la història de Catalunya. Si, com deia el professor Fontana, la història és globalitzadora, nosaltres intentem que aquest museu sigui una síntesi d'història de Catalunya partint d'un protagonista, que és el col·lectiu de gent que ha viscut a Catalunya.

Un lema possible. Una història ni romàntica ni marxista. Res de creure que les quatre províncies són un invent d'Otger Cataló i els set barons de la fama, res de mostrar les pinyes

CARMÉ PUÉRTOLAS

obers-patrons com l'únic referent del segle XIX. La tardor del 1993, Carme Laura Gil, investida comissaria del Museu d'Història de Catalunya, iniciava una tasca en solitari. Fins on ella pogués, no seria comentari habitual dels saraus periodísticoculturals de la petita Barcelona. Tenia un cert avantatge. La petita Barcelona ni tan sols la coneixia.

Fer el museu. Els objectius, aquella tardor, ja eren prou clars. Després, tot just si calia trobar un públic: Escolars, milers de formigues que estiren el formiguer familiar, i la gent gran que ja és una immensa majoria. Després s'hi afegeix el discurs. I el discursar.

—Com ho explicaràs això? I què explicaràs? —raona Laura Gil—. Explicaràs la història de Catalunya, que és el patrimoni del museu. No hi ha una col·lecció de peces sobre les quals puguis construir un discurs museogràfic. Només tens la història i cap peça per a il·lustrar-la. Per tant, buscaràs peces, i no sols peces; sinó de quines maneres, amb quins suports l'explicaràs. Es crea, d'alguna manera, al revés de com es creen els museus. Els museus tenen col·leccions i les exposen. Nosaltres buscarem tota mena de suports per a explicar la història.

I després calen els assessors. Assessors per als continguts històrics, assessors per a "didacticitzar" aquests continguts i assessors per a trobar-hi suports físics. Historiadors, doncs.

—Vam parlar amb diversos i vam veure d'una manera restringida quins eren els esdeveniments de la història de Catalunya sobre els quals podíem començar a treballar. En aquesta primera fase, hi va participar el catedràtic d'història contemporània Albert Balcells, el professor Josep Guitart, catedràtic d'arqueologia i història antiga de la Universitat de Barcelona, i després l'Oriol Vergés, que com a professor de secundària tenia més en compte la difusió.

Carme Laura Gil va deixar la docència per portar a terme el projecte de Museu d'Història de Catalunya, però hi tornarà quan el museu estigui enllestit. A diferència d'altres museus, la creació del museu no parteix d'unes peces de terminades, sinó que amb l'objectiu d'ensenyar la història, es fan les peces que la il·lustraran, sense renunciar fins i tot a la tecnologia interactiva i virtual.

Dies de treball per a polir una cronologia de consens. Pedagogs, també.

—Aquí vam arribar als professors de didàctica de ciències socials, de la història: em vaig adreçar al Francesc-Xavier Hernández i al Cristòfol Trepà i vam mantenir en Vergés com a nexa d'unió entre totes dues comissions. I així vam passar pel sedàs tot el que s'ha publicat aquests anys d'història de Catalunya. D'aquesta manera en vam treure un guió històric i el vam eixamplar a altres col·laboradors, com l'Agustí Alcoberro, també docent i dedicat a la didàctica, gent que escriu i és difusora, en Joan Santacana, arqueòleg i també catedràtic d'institut...

Finalment, els tècnics.

—Realitzem el primer disseny, que ja defineix com s'explica tot això i passem a tractar amb uns professionals, que no són museòlegs,

però que fan museus, gent de l'empresa cultural; en concret, Enginyeria Cultural, SA.

Una empresa que ha relligat espectacle i rigor a les sales del Museu de les Ciències i que ha fabricat museus i pavellons estil fi de segle: interactius, desmuntables, multimèdia. I llaminers, sobretot, molt

llaminers. I les patums? No hi ha *comissió de personalitats*. Les personalitats vénen després. Abans —hom creu i no cal dir-ho— només haurien complicat la feina. Ja ha començat la presentació oficial d'aquest primer disseny que, un cop passat pel sedàs de la Junta de Museus, es convertirà en definitiu. Abans d'aquest desembre, amb totes les rectificacions que calgui, Carme Laura Gil vol tenir damunt la taula un projecte museogràfic lligat de dalt a baix. Les obres surten a concurs aquest gener. I el calendari ho és tot: "Cap gestor no pot deixar passar el temps".

Edifici i gestió. El temps de les obres i l'edifici. L'habitual taló d'Aquil·les que aquest cop no ha relliscat. Els antics coberts del port vell de Barcelona, el rehabilitat Palau del Mar, que ja alberga en una ala el Departament de Benestar Social, han estat fàcils d'escollir. Àrea d'expansió postolímpica, central de passeigs familiars i nucli de transports públics a recer del barri antic, el Port Vell és una àrea d'expansió, de cara a mar, al costat del Raval i de la Ciutat Vella. Davant el mar perquè els escandalitzats museòlegs —ai, la humitat— sàpiguen que aquest museu no és com els altres.

I el Departament de Cultura ha pagat 1.800 milions per adquirir un local que ja té prevista la seva completa remodelació interior sota la batuta de l'arquitecte Josep Benedito. Malgrat els sostres baixos i les columnes excessives d'a-

ACTUACIONS

DIJOUS

ERROLVOISKI BAND + ARTISTES INVITATS - Complex Roc-34, Sala INN. 23 h.
ORQUESTRA DE CAMBRA DE L'EMPORDÀ I CORAL CANIGÓ DE VIC Teatre Atlàntida. 20 h.

DIVENDRES

ACÚSTIC JAZZ QUINTET - Orfeó Vigatà. 18 h.
AI AI AI - Plaça Major. 19 h.
BANCHETTO MUSICALE Grup de Violes - Església de l'Hospital de la Santa Creu. 20 h.
BRAMS - Complex Roc 34, Disco Què? 03 h.
CACHE CACHE - Cava de Jazz. 20.30 h.
CANTONADA 94 - Actuacions Promocionals. Rambla Passeig. de 17 h. a 24.30 h.
CARLES SERRA - Casino de Vic. 20.30 h.
CHANO DOMÍNGUEZ GRUPO - Orfeó Vigatà. 19 h.
CHOCOLATE - Plaça Major. 20 h.
CLAU DE LLUNA - Plaça dels Sants Màrtirs. 24 h.
DAVID MENGUAL QUARTET - Cava de jazz. 24,30 h.
DENEUB - Complex Roc 34, Disco Què? 01 h.
DIATESSARON - Església de l'Hospital de la Santa Creu. 19 h.
DOS PASSOS - Complex Roc 34, Disco Què? 24 h.
FEDERACIÓ CATALANA D'ENTITATS CORALS - Centre Cultural de la Fundació "La Caixa". De 22 h. a 23.30 h.
FOC-ÀLGEBRA - Complex Roc 34, Disco Què? 22 h.
FRANCESC PI DE LA SERRA - Teatre Atlàntida. 22.45 h.
GIORGIO CONTE - Teatre Atlàntida. 22 h.
JOSE ANGEL NAVARRO - Casino de Vic. 19.30 h.
JOVES ORQUESTRES: Conjunt Orquestral Camerata XXI - Temple Romà. 20 h.
KARDA FÁSTIK - Complex Roc 34, Disco Què? 23 h.
LOS MANOLOS - Plaça Major. 21 h.
MAYTE MARTIN GRUP - Casino de Vic. 01 h.
MAYTE MARTIN PRESENTA: Miguel Poveda, Miguel de la Tolea, Montse Cortés i Julián "El Califa" - Casino de Vic. 02 h.
MIREIA HERNÁNDEZ-ALBERT ROMANÍ, Clavicembals - Església de l'Hospital de la Santa Creu. 18 h.
OVIDI MONTLLOR - Teatre Atlàntida. 23.30 h.
PERICO SAMBEAT + 10 - Orfeó Vigatà. 20 h.
SENEM DIYICI-QUARTET OYNAK - Plaça dels Sants Màrtirs. 19 h.
TOMEU PENYA - Teatre Atlàntida. 24.15 h.
TOTI SOLER - Casino de Vic. 18.30 h.
TRADIVARIUS - Complex Roc 34, Disco Què? 02 h.
TRALLA - Plaça dels Sants Màrtirs. 22 h.
UNE ANCHE PASSE... - Plaça dels Sants Màrtirs. 18 h.
URBÀLIA RURANA - Plaça dels Sants Màrtirs. 23 h.

DISSABTE

BETSY PECANINS - Casino de Vic. 20.30 h.
CAE MA DEILA - Plaça Major. 19 h.
CANTONADA 94 - Actuacions Promocionals. Rambla Passeig. De 11 h. a 12.30 h i de 17 h. a 24.30 h.
CARLES SANTOS - Església de l'Hospital de la Santa Creu. 17 h.
CARME CONESA - Casino de Vic. 19.30 h.
DANIEL SCHELL & KARO - Plaça dels Sants Màrtirs. 19 h.
ELÈCTRICA DHARMA - Plaça Major. 20 h.
EL INQUILINO COMUNISTA - Complex Roc 34, Disco Què? 23.30 h.
ELS COSINS DEL SAC - Plaça dels Sants Màrtirs. 24 h.
ESTAMOS REUNIDAS - Casino de Vic. 18.30 h.
FEDERACIÓ CATALANA D'ENTITATS CORALS - Centre Cultural de la Fundació "La Caixa". De 17.30 h. a 23.30 h.
FRANCESC BURRULL TRIO + ARTISTES INVITATS - Cava de Jazz. 01 h.
GEMA 4 - Orfeó Vigatà. 01 h.
GERARD JACQUET - Complex Roc 34, Disco Què? 22 h.
GRINGOS - Orfeó Vigatà. 20 h.
GRUP INTERINSTRUMENTAL DE BARCELONA - Església de l'Hospital de la Santa Creu. 20.30 h.
IVAN PADUART - Cava de Jazz. 23.30 h.
JAUME ARNELLA - Plaça dels Sants Màrtirs. 23 h.
JAUME ESCALA - Complex Roc 34, Disco Què? 22.45 h.
JOAN BIBILONI BAND - Teatre Atlàntida. 24.15 h.
JOAN RUBINAT - Església de la Santa Creu. 18.30 h.
JOVES ORQUESTRES: Orquestra Juvenil de l'Escola del Palau - Temple Romà. 20 h.
KLANG-KLANG PIANO ENSEMBLE - Orfeó Vigatà. 18 h.
LLUÍS VIDAL TRIO - Cava de Jazz. 23 h.
LOS SENCILLOS - Complex Roc 34, Disco Què? 24.15 h.
LUCRECIA Y SU ORQUESTA - Orfeó Vigatà. 03 h.
MARC DURANDEAU - Teatre Atlàntida. 23.30 h.
MONCHO - Orfeó Vigatà. 02 h.
OSKORRI - Plaça Major. 21 h.
REMIGI PALMERO - Teatre Atlàntida. 22.45 h.
RUPER ORDORIKI - Teatre Atlàntida. 22 h.
SKATALÀ - Complex Roc 34, Disco Què? 04 h.
SOPA DE CABRA - Complex Roc 34, Disco Què? 01 h.
TERESA DE LA TORRE-MARINA RODRIGUEZ - Església de l'Hospital de la Santa Creu. 19.30 h.
TILLER - Plaça dels Sants Màrtirs. 22 h.
TRANSARDÀNIA ORQUESTRA - Plaça dels Sants Màrtirs. 18 h.

DIUMENGE

COCKTAIL DE CLARINETS - Auditori Caixa de Manlleu. 12.15 h.
COMBOÏ - Auditori Caixa de Manlleu. 12.30 h.
DUO KASSNER-QUER - Auditori Caixa de Manlleu. 13 h.
FEDERACIÓ CATALANA D'ENTITATS CORALS - Centre Cultural de la Fundació "La Caixa". De 11.30 h. a 13.45 h.
GIORA FEIDMAN & ENSEMBLE - Auditori Caixa de Manlleu. 13.30 h.
JOVES ORQUESTRES: Orquestra Virtèlia Sinfonietta - Temple Romà. 12.30 h.
KEPA JUNKERA - Plaça dels Sants Màrtirs. 12 h.
LOS SIREX - Plaça major. 19 h.
ROSA ZARAGOZA - Plaça dels Sants Màrtirs. 12.45 h.
STUPENDAMS - Plaça dels Sants Màrtirs. 13.30 h.

INFORMACIÓ:

PATRONAT MUNICIPAL DE FIRES I MERCATS DE VIC

Tels. 889 12 44 - 886 36 21 - Fax 886 35 87

AJUNTAMENT DE VIC

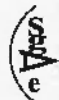

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Diputació de Barcelona
Servei de Cultura

Societat General
d'Autors d'Espanya

AIE
ASOCIACIÓN INTERNACIONAL DE EDITORES
Sociedad de Escritores de España

Institució Païg - Porret

quest antic magatzem portuari, el tiralínia ha traçat l'esdevenidor: Un planta baixa amb recepció, guarderia i botiga, un lluminós pati central que es cargolarà cap als quatre pisos del museu: el primer dedicat a exposicions temporals, d'acord amb la xarxa museística catalana, per focalitzar etapes històriques determinades; una quarta i darrera planta on, al marge d'una cafeteria amb bona terrassa, s'hi encabirà la part més professional del MHC; un centre de documentació, amb una biblioteca bàsica d'història de Catalunya, i una mediateca que pot ser l'aportació més original d'aquest establiment: una combinació de fonts sonores, visuals i escrites amb suport informàtic al servei d'un usuari que tindrà accés directe a tots els racons de la memòria col·lectiva: imatges d'aquell poble cinquanta anys abans o les escenes més intrèpides dels fets de maig, tant és que sigui en ficció (Ken Loach n'enllesteix un film) com en documentals o retalls de premsa.

Enmig, la segona i la tercera plantes encabiran l'exposició permanent —5.000 metres quadrats—, dividida en set sales, seguint una clàssica periodització històrica, en un escenari que haurà de crear la imatge de marca d'un museu ja imaginable en les descriptives paraules de Carme Laura Gil.

—L'alta edat mitjana, la segona part del segle XX, totes aquestes etapes històriques es presenten com uns mòduls on hi ha el seguit cronològic de fets amb una finestra sempre oberta al món, que vol dir que es relacionarà el que passava aquí amb el que passava a la resta del planeta. Després hi ha per les vores de les parets la successió històrica amb documents, peces, rèpliques, mapes, de tipus interactiu, perquè puguis fer preguntes i obtinguis respostes. I de sobte et trobes l'accent en un fet determinat, connectat amb la memòria col·lectiva del país com l'art romànic, la batalla de Muret, la Setmana Tràgica i la Mancomunitat, el Corpus de Sang i l'Onze de Setembre..., moments que es veuran recreats en escenografies. I alhora, a cada mòdul, a cada capítol d'aquesta història, hi ha un pati, i en aquest pati hi ha uns elements manipulables, aquests artefactes o objectes que es poden veure i tocar o que pots moure, que recalquen un tema específic d'aquella època.

Vol posar-se l'armadura d'un cavaller medieval? Vol muntar un botiga de productes colonials? Vol aguantar un bombardeig en un refugi? Vol ser derrotat, de nou, com el 1714? Aquest és el joc. Sense el caràcter experimental del Museu de la Ciència, però amb el mateix esperit innovador i lúdic, el MHC aspira a "fidelitzar l'usuari". I Carme Laura Gil en preveu 300.000 l'any, d'usuaris. Preveu, fins i tot, que en obrir les portes, el primer trimestre del 1996, tota la maquinària sigui a punt per a resistir anys i panys. Té l'eina dels gestors. I el seu llençatge: projecte de qualitat total.

El rehabilitat Palau del Mar de Barcelona albergarà les instal·lacions del museu. El Departament de Cultura ja té prevista la distribució i remodelació interior del local, situat en una àrea d'expansió postolímpica, cèntrica i immillorablement ben comunicada.

—Com en qualsevol empresa de serveis, dissenyarem la formació de la gent que hi ha a dins, l'organització de funcions i el control permanent de la qualitat d'aquest servei. A partir de gener del 1996 farem la prova de control de qualitat, farem cursos de formació per a la gent que hi hagi de treballar. Volem poc personal, que treballi molt en equip i que sigui polivalent, amb atenció als cecs i als disminuïts. Si el mes de febrer-març s'inaugura, ja posarem en marxa el programa de qualitat de funcionament, ja dissenyat: on es fan les cues? Per què se n'hi fan? Si la gent demana on són els serveis és un indicador que la senyalització té algun problema.

Fins a l'última retolació del darrer lavabo. Així ha de ser el Museu d'Història de Catalunya. Res no pot fallar, perquè així s'hi ha compromès la comissària Carme Laura Gil. Pujol ho sabia d'entrada. No li fallaria.

—Moralment sóc molt forta. Puc treballar vint hores el dia i no em sento fatigada. Tinc la sort de tenir una salut física bona i, a més, crec que tinc una salut moral excel·lent. Mai no m'he sentit cansada en res del que he fet. Les dificultats em donen empena.

—S'ho passa bé?

—M'ho passo bé solucionant-les. Per mi el conflicte vol dir que has de trobar una solució. I aquest és el desafiament. Aquí o a l'ensenyament.

Per això farà el museu i tornarà a la docència. Ho diu convençuda i no ho contradia gens que hagi demanat l'ingrés a Convergència Democràtica de Catalunya. Al Departament d'Ensenyament va preferir de mantenir-se lluny de militàncies. Ara Carme Laura Gil ha optat.

—Jo he treballat, treballa i penso continuar treballant pel país. I em penso que també puc treballar d'una manera activa dins una organització amb la qual tinc molts punts de contacte... Si em deixen fer-ho —matisa somrient—.

El president dirà.

Oriol Malló